

він зіграє на одній клавіші, але головне те, що учень і вчитель разом, дитина залучена в процес музикування, музика йому знайома, і вона вже виконує музичний твір на музичному інструменті. Спільна гра на музичних інструментах, зближує і сприяє спілкуванню. Важливо використовувати слова-підтримки: «Давай спробуємо разом», «Як ти думаєш, ти зможеш повторити так, як я?», «Молодець, я знала, що в тебе вийде, просто супер» тощо.

Перш ніж закінчувати заняття, запитайте: чи було учневі комфортно та цікаво на уроці, хотів би він зустрітися ще раз, що йому сподобалося найбільше, чи захоче він розповісти друзям про це. Намагайтеся здивувати учня на першому уроці, щоб він захотів потоваришувати з Вами та музикою.

Список використаних джерел

1. Готтман Дж., Деклер Дж. Емоційний інтелект у дитини. Сучасний посібник з виховання здорових і емоційно розвинених дітей // URL: <https://vivat.com.ua/product/elektronna-knyha-emotsiinyi-intelekt-u-dytyny/>
2. Руденко О. В. Ігри та казки, котрі лікують, 2017.
3. Файбер А. Мазлиш Е. Як говорити так, щоб маленькі діти слухали. 1980.

Ольховська Наталія,
викладачка Полтавської дитячої музичної
школи №1 ім. П. Майбороди (м. Полтава)

ОСНОВНІ ЕТАПИ В НАВЧАННІ ГРИ НА ФОРТЕПІАНО: ВІД ПОЧАТКОВОГО РІВНЯ ДО МАЙСТЕРНОСТІ

***Анотація.** Основні етапи в навчанні гри на фортепіано, від початкового рівня до досягнення майстерності.*

***Ключові слова:** музичне мистецтво, фортепіано, клавіатура, моторика, мязи пальців, метро ритм, динаміка, фразування, художня виразність,*

Ознайомлення з музичним мистецтвом відбувається у різних сферах життя людини. Бажання опанувати музичне мистецтво через різні види музичної діяльності приводить дитину до дитячої музичної школи, де створені умови для розкриття художнього потенціалу особистості.

Важлива роль педагога, який здатен зацікавити учня, спрямувати його бажання до музичної діяльності, запропонувати цікаві форми роботи. Професія викладача музики – це покликання, яке часто є підґрунтям для створення династій музикантів-педагогів, як це відбулося у родині автора статті. Багатолітній (майже 50-літній) стаж роботи дозволяє поділитися власними міркуваннями щодо навчання гри на музичному інструменті. Взаєморозуміння, повага, терпіння і тактовність – головні складові освітнього процесу.

Фортепіано – це інструмент, який завойовує серця слухачів своєю красою та виразністю. Протягом століть його магія не втрачала своєї актуальності, а навпаки, лише зростала. Для досягнення високого рівня майстерності у грі на фортепіано потрібен час, наполегливість та правильний підхід до навчання. Гра на фортепіано вважається однією з найпопулярніших і шановних музичних дисциплін. Розглянемо етапи навчання гри на фортепіано.

1. Початковий етап. Його важливість важко переоцінити. Це є основа, підґрунтя подальшого ефективного навчання у дитячій музичній школі. У цей час відбувається ознайомлення з клавіатурою фортепіано. Якщо в клас заходить зовсім маленька дитина, ми повільно відкриваємо кришку інструменту і демонструємо як клавіатура «посміхається» їй. Після чого ілюструємо декілька творів різних жанрів та намагаємося дізнатись можливості та рівень сформованості музичного смаку дитини.

Згодом відбувається вивчення розташування нот на клавіатурі, розпізнавання клавіш та вивчення їх назв.

Наступний етап – це робота над позицією рук. Важливо, щоб учні з перших уроків формували правильну позицію рук на клавіатурі. У цей період акцент робиться на розвиток моторики рук і координації. Для цього використовуємо різноманітні предмети: м'ячики, кіндери-сюрпризи, фломастери, різноманітні іграшки.

Зустрічається дуже багато дітей з проблемами апарату. Це ломкі фаланги пальців, недорозвинена основа першого пальця, «кривенький» п'ятий і найгірше – «гусячі перетинки». На всі ці природні недоліки ми напрацювали багато вправ, котрі допомагають дитині набути правильного налаштування апарату для успішного освітнього процесу.

Розвиток моторики рук. Гра на фортепіано вимагає від учнів розвиненої моторики рук та доброї координації.

Вправи для пальців: Учні виконують різноманітні вправи для розвитку м'язів пальців, які допомагають зробити гру більш точною та виразною. Використовую багато різноманітних ігор.

Робота над метроритмом. Важливо відразу навчити учнів розрізняти різні ритми та відчувати темп музичного твору, динаміку та інші музичні поняття (використовуємо єгипетський барабан, дітям дуже подобається)

Основи музичної теорії. Музична теорія є невід'ємною складовою навчання гри на фортепіано. Перевіряємо знання сольфеджіо, працюємо на випередження, демонструємо знання інтервалів в «звірятках».

Основи нотної грамоти. Учні вивчають основні елементи нотної грамоти: ноти, паузи, ключі (використовуємо збірку «Музичні зернятка»).

Вивчення музичних понять. Учні ознайомлюються з основними поняттями музичної теорії, такими як динаміка, темп, артикуляція.

Наступний етап оволодіння фортепіано (середній) називаємо етап розвитку техніки. На цьому етапі учні активно розвивають свою гральну техніку та розширюють свій репертуар. Основні етапи цього періоду:

- розвиток техніки пальців. На цьому етапі акцент робиться на удосконаленні техніки гри. Пропонуємо вправи Ганона, відомий комплекс етюдів Карла Черні, ор.139, збірку К. Черні-Гермер. Згодом – К Черні «Етюди» ор.299, ор740.

Також відбувається ознайомлення з основними штрихами – legato та staccato Учні вивчають техніку legato (легато) (смичкової гладкої гри), non legato (нон легато) та стаккато/

Робота над художнім твором передбачає опанування такими поняттями як фразування, динаміка, виразність виконання.

Фразування. Учні вивчають як правильно фразувати музичні речення, надаючи їм потрібного виразу. Використовуємо мовні варіанти, поезію, різні інтонації.

Динаміка та художня виразність. Учні вчаться працювати з різними градаціями динаміки, намагаючись передати настрій емоції та художній образ. Іноді пропонуємо учням заплющити очі, уявити, відчувати про що розповідає твір.

Важливим є усвідомлення педагога до готовності учня виконувати більш складаний репертуар. Перед педагогом постає питання розширення репертуару.

До прикладу пропонуємо учням до виконання твори українських композиторів, зокрема: українські народні пісні в обробці Н. Шульмана, твори сучасних композиторів, серед яких Я. Бобалик, Л. Волошина, Ю. Рогозін, В. Совраюк, О. Шпак, Л. Іванішина і багато інших. Для розвитку технічних навичок пропонуємо збірки етюдів К. Черні ор.299 та ор.740, збічник етюдів Г. Геллера ор. 45, ор. 55, етюди м. Мошковського, А. Равіна, А. Лешгорна.

Наступний етап опанування фортепіано – професійний етап, етап досягнення майстерності. На цьому етапі учні досягають високого рівня майстерності в грі на фортепіано, зокрема:

- ✓ глибоке вивчення класичної літератури: Учні вивчають твори відомих композиторів, таких як Йозеф Гайдн, Вольфганг Амадей Моцарт, Людвіг ван Бетховен, Йоган Себастьян Бах тощо.

- ✓ вивчення імпровізації та композиції: Учні вчаться створювати власні музичні твори та імпровізувати на клавіатурі. Зазначимо успіхи випускника школи, композитора Мельника Тимофія, який на випускному екзамені виконував власний твір. На сьогодні, як найкращий студент Київської консерваторії, пройшов відбір для подальшого навчання на півдні Франції. Важливими є успіхи Андрія Литовченка, випускника Харківської консерваторії (найкращий подарунок для педагога – подарунок власної афіші концерту); Самарської Лади, яка вступила в музично-хорове суспільство у штаті Мічіган (США). Сьогодні плеяду обдарованих і талановитих учнів

продовжує лауреат всеукраїнських музичних конкурсів, учень 5-го класу Немченко Олександр.

Підготовка до професійної кар'єри Учні готуються до участі в конкурсах, фестивалях та концертах. Виступ Олександра Немченка на концерті, присвяченому Дню міста.

Навчання гри на фортепіано – це довгий та складний процес, який вимагає від учня великої працездатності, терпіння та дисципліни. Кожен етап вивчення має свої особливості та завдання, які допомагають учням досягти високого рівня майстерності в грі на фортепіано.

Список використаних джерел

1. Ляшенко Т. Методичні підходи викладання гри на фортепіано / *Наукові записки. Серія «Психолого-педагогічні науки»*. Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя, 2021. № 2. С. 64-68 // URL:<https://doi.org/10.31654/2663-4902-2021-PP-2-64-68>

Омельницька Наталія,
викладачка Полтавської міської школи
мистецтв «Мала академія мистецтв» імені
Раїси Кириченко (м. Полтава)

ТВОРЧИЙ ПІДХІД ДО ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ДОШКІЛЬНИКІВ